

L.p.12/W/2016

Warszawa, dnia 09.04.2016r.

**Szanowny Pan
Rafał Grupiński
Przewodniczący Komisji Edukacji,
Nauki i Młodzieży**

Szanowny Panie Przewodniczący,

W związku z przekazaniem do podkomisji nadzwyczajnej poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy o instytutach badawczych, druk sejmowy nr 292 po pierwszym czytaniu w celu jego rozpatrzenia, Krajowa Sekcja Nauki NSZZ Solidarność przekazuje krytyczne uwagi zgłaszane przez przedstawicieli środowiska związanego z działalnością naukową i wnioskuje o ich uwzględnienie podczas prac nad nowelizacją ustawy.

Uzasadnienie

Krajowa Sekcja Nauki NSZZ „Solidarność” wielokrotnie zwracała uwagę na wady prawa dotkliwie dotyczące Instytutów Badawczych. Również zwracaliśmy się w tej sprawie do Pana Premiera Jarosława Gowina, który podczas naszego spotkania w dniu 28 grudnia 2015 roku zapewnił nas, iż sprawy dotyczące Instytutów będą ściśle z nami uzgadniane, a przygotowywany projekt ustawy ich dotyczący, będzie przed uruchomieniem ścieżki legislacyjnej przekazany nam w celu wypracowania wspólnych, jak najlepszych rozwiązań. Z wielkim zaskoczeniem przyjęliśmy informację, że posłowie wnieśli projekt zmiany ustawy dotyczący Instytutów Badawczych, który co gorsze, zawiera zapisy dotyczące jedynie jednego problemu i to w formie całkowicie marginalizującej uprawnienia związków zawodowych będących konstytucyjnym reprezentantem podstawowego podmiotu Instytutów, bo jego pracowników. Pragniemy zwrócić uwagę, że projekt ma według projektodawców jedynie wzmocnić kompetencje ministra nadzorującego, którego działania tak zapisane niestety nie przełożą się na rozwiązanie problemów niedofinansowania badań naukowych prowadzonych zarówno ze środków budżetowych przeznaczonych na naukę, jak i ze środków funduszy strukturalnych i inwestycyjnych przedsiębiorców, w tym również niedofinansowanie zadań realizowanych przez instytuty posiadające status państwowych instytutów badawczych. Nie zbliżamy się w ten sposób do uruchomienia mechanizmów ekonomicznych, które powodowałyby istotny wzrost zainteresowania przedsiębiorców innowacjami i efektami badań naukowych prowadzonych w instytutach badawczych. Nie próbujemy wyeliminować niekorzystnego rozdźwięku pomiędzy zasadami oceny instytutów wprowadzonych w roku 2011 i powielonych w roku 2015, w ramach których są one oceniane głównie za publikacje naukowe, a nie za badania naukowe i prace rozwojowe ukierunkowane na ich wdrożenie i zastosowanie w praktyce, a jest to ustawowy obowiązek instytutów określony art. 1 obowiązującej Ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o instytutach badawczych (Dz. U. z dnia 4 czerwca 2010 r.).

Nie negując samej potrzeby wzmocnienia kompetencji ministra nadzorującego zwracamy uwagę, że tak prosta forma jej realizacji może skutkować zbyt szybkim tempem reorganizacji instytutów, która będzie odbywać się bez udziału czynnika społecznego, jakim są związki zawodowe.

Ponieważ poselski projekt ustawy o zmianie ustawy o instytutach badawczych, druk sejmowy nr 292 mimo wielu argumentów zgłaszanych przez przedstawicieli środowiska nauki za jego odrzuceniem nie został wycofany podczas pierwszego czytania w dniu 30 marca 2016r., prezydium Krajowej Sekcji Nauki przekazuje uwagi do proponowanych zapisów umieszczonych w tym projekcie.

Uwagi szczegółowe

1. Art. 24 – konkurs na dyrektora

Powoływanie dyrektora przez ministra spośród kandydatów przedstawionych przez komisję konkursową, niezależnie od oceny komisji konkursowej, stawia pod znakiem zapytania czy taka procedura jest konkursem.

2. Art.25 ust.2 – komisja konkursowa

Obecnie skład komisji konkursowej oceniającej kandydatów na dyrektora (członkowie rady naukowej – 2 osoby, przedstawiciele ministra nauki i nadzorującego – 2 osoby i przedstawiciel Komitetu Ewaluacji Jednostek Naukowych) zapewniają obiektywną ocenę kandydatów na dyrektora. Zwiększenie przedstawicieli ministra nadzorującego w komisji konkursowej naszym zdaniem nie ma uzasadnienia, zwłaszcza w przypadku proponowanej zmiany w art. 24.

Spośród zmian dotyczących wyboru dyrektora instytutu za bulwersującą uważamy projektowaną rezygnację z udziału Związku Zawodowego w komisji konkursowej, z prawem do zadawania pytań i prezentowania opinii, co pozbawia kontroli społecznej proces wyboru dyrektora. Również nieuzasadnioną zmianą jest w naszej opinii zmniejszenie liczby przedstawicieli Rady Naukowej instytutu z dwóch do jednej w komisji konkursowej wybierającej Dyrektora. Zamiast proponowanych zmian byłoby wskazane rozszerzenie zakresu kryteriów stanowiących o wyborze w stosunku do kandydatów na dyrektora, zwłaszcza wymogu posiadania kierunkowego wykształcenia oraz dorobku naukowego w dziedzinach kluczowych dla danego Instytutu.

3. Art.26 ust.2 i 3 – odwołanie dyrektora

Obowiązująca ustawa przewiduje wszystkie przypadki, w których można odwołać dyrektora. Proponowany uzupełniający zapis „nieprawidłowe wykonywanie przez instytut określonych, w jego statucie zadań” może być realizowany w art. 26 p.4 obowiązującej ustawy tj. „niezastosowanie się do zaleceń pokontrolnych”.

4 . Art. 27 - powołanie zastępcy dyrektora przez ministra

Proponowany zapis, że minister nadzorujący powołuje i odwołuje zastępców dyrektora narusza zasadę podległości i jednoosobowej odpowiedzialności dyrektora za działalność instytutu. Taki zapis może utrudnić a szczególnych przypadkach uniemożliwić prowadzenie działalności badawczej poprzez zachwianie podległości służbowej.

5. Art. 30 ust. 2 - skład rady naukowej

Szczególnie krytycznie oceniamy propozycje zmian odnoszących się do Rady Naukowej:
- zmianę składu Rady Naukowej, w której udział członków powoływanych przez ministra obligatoryjnie wynosi 50%. W praktyce są to osoby mniej kompetentne w dziedzinach kluczowych dla instytutu, mniej zaangażowane w jego rozwój i często nieobecne na

posiedzeniach Rady, przez co nierzadko paraliżujące jej działalność. Ponadto ograniczenie pracowników instytutu w składzie rady może skutkować ograniczeniem kompetencji naukowych rady, w szczególności dotyczy to procedur kwalifikacyjnych pracowników instytutu, a zwłaszcza przewodów doktorskich i habilitacyjnych oraz wystąpień o nadanie tytułów profesorskich;

- wprowadzenie zasady wybierania Przewodniczącego Rady spośród członków mianowanych przez ministra nadzorującego jest, naszym zdaniem, z gruntu niesłuszny.

6. Art. 31 ust. 1 - przewodniczący rady naukowej

Wykluczenie członków rady pochodzących z instytutu stanowi brak zaufania do ich kompetencji. Należy pozostawić obecnie obowiązujący zapis w ustawie: „Rada naukowa wybiera spośród swoich członków w głosowaniu tajnym przewodniczącego i jego zastępców”.

7. Art. 35a - uchylenie przez ministra uchwały rady naukowej

Rada naukowa jest organem stanowiącym, inicjującym, opiniującym i doradczym w zakresie działalności statutowej. Kompetencje rady są określone w art. 29 ustawy, brak jest podstaw do umożliwienia tak istotnego ingerowania przez ministra nadzorującego w działalność rady naukowej. Uchwały rady naukowej nie są decyzjami administracyjnymi i jako takie nie mogą być wstrzymywane. Uchylenie uchwał rady naukowej przez ministra w praktyce ogranicza jej niezależność, co jest niezbędnym warunkiem do obiektywnej oceny jakości naukowej i prawidłowego funkcjonowania instytutu.

Krajowa Sekcja Nauki NSZZ Solidarność wnioskuje o rozpoczęcie prac nad projektem ustawy, które kompleksowo wprowadzą rozwiązania, mające na celu jak najlepsze wykorzystanie potencjału instytutów badawczych, doprowadzą do istotnej poprawy ich funkcjonowania, oraz znacząco podniosą efektywność ich działania. Jeszcze raz podkreślamy, że efektem tych prac powinien być dojrzały projekt poddany procesowi konsultacji społecznych. Krajowa Sekcja Nauki NSZZ Solidarność deklaruje gotowość udziału w nim zarówno na etapie założeń zmian, jak i w fazie konsultacyjnej.

Z wyrazami szacunku

V-ce Przewodniczący
Krajowej Sekcji Nauki NSZZ „Solidarność”
ds. Instytutów Badawczych

Jerzy Dudek

Przewodniczący
Krajowej Sekcji Nauki NSZZ „Solidarność”

Bogusław Dołęga

Do wiadomości:

Przewodnicząca Nadzwyczajnej Podkomisji do rozpatrzenia poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy o instytutach badawczych pani poseł Lidia Burzyńska